

Ducháček, Otto

[**Sborník prací jazykových kateder Vysoké školy ekonomické. II**]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná. 1970, vol. 19, iss. A18, pp. 146-147

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/101444>

Access Date: 02. 03. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

основные семантические классы (нашу характеристику следует считать упрощающей, так как классификация иерархическая) глаголов:

1. значение экзистенциальности;
2. значение состояния и перехода в состояние;
3. значение принимать положение в пространстве и значение выражающее определенный параметр субъекта — вес, объем, цена;
4. значение направленного действия и перемещения;
5. значение ненаправленного и беспорядочного перемещения субъекта;
6. значение действия или движения направленного к определенной точке;
7. комплекс достигательно-удалительных значений;
8. значение изменения свойства, части или собственности субъекта;
9. значение ситуации, характерным признаком которой является наличие адресата у действия;
10. значение действия имеющего объект (в широком смысле слова — этот класс охватывает почти все переходные глаголы), 10.1. перемещение объекта, 10.2. беспорядочное перемещение объекта, 10.3. направлять объект в какую-либо точку, 10.4. локализуемые действия, 10.5. значение „делаения и извлечения“, 10.6. изоляция и получение, 10.7. значения „сместать“, „каузировать перемещение“, „окружать“, 10.8. удержание, изъятие — приобретение, 10.9. передача или действие в пользу адресата, 10.10. „бить“ — „вознаграждать“, 10.11. направить объект, 10.12. контакт с частью объекта, репрессивное воздействие на объект, 10.13. „резать“, „проливать“, 10.14. заполнять объем материалом;

11. значение столкновения и типа „надеяться“, „жаловаться“, „нападать“.

Напомним, что указанная классификация характеризуется нами здесь только в общих чертах, но все-таки мы считаем, что она позволит получить представление об основных аспектах семантической классификации русских глагольных фраз.

4. *Заключение.* Работа проделанная автором является прочной основой для дальнейших семантических исследований и для построения действующей модели языка. Это подтверждается и статьей автора, опубликованной в *Вопросах языкознания* 5 (1968), (с. 34—49), с названием: *Об экспериментальном толковом словаре русского языка*, в которой указывается, что экспериментальный словарь сам по себе может стать алгоритмом и проверяться на вычислительной машине.

Книга Ю. Д. Апресяна свидетельствует о быстром и методологически чистом развитии в области семантических исследований естественных языков и показывает наглядно, как можно работать и сколько работы лингвисты должны еще сделать.

Карел Пала

Sborník prací jazykových kateder Vysoké školy ekonomické, II. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1969, 108 stran.

Již 1. svazek tohoto ročníku ukázal, že vyučující jazykové katedry obchodní fakulty Vysoké školy ekonomické jsou na výši nejen v oboru metodiky vyučování, ale i po stránce odborné vědecké. Potvrzuje to i 2. svazek, ve kterém se Vladimír Irgl zabývá synonymii anglické odborné terminologie, Josef Pytelka metaforou v jazyce anglických burzovních zpráv, Pavel Tučný využitím kvantitativní analýzy lexika při zkoumání obchodního stylu, Josef Dubský protikladem konstantních a potenciálních složek lexika odborného funkčního stylu, Radomír Choděra metodikou ústního projevu a Jaromír Lauermann metodikou výuky německé korespondence obchodní.

Za zvláště významnou považujeme studii docenta Dubského, která je velmi cenným příspěvkem k řešení složité a dosud málo probádané problematiky funkčnosti v jazyce a funkčních odborných stylů. Jakožto hispanista založil svou práci na materiálu španělského jazyka. Rozeznává dvě základní kategorie složek lexika odborného funkčního stylu, a to konstantní a potenciální. Konstantními rozumí výrazové prostředky, které mají stálou distinktivní platnost a jejichž užívání není adekvátní jinde než v příslušném funkčním stylu, např. ve stylu obchodní korespondence, kterou autor studuje. Potencionálními složkami odborného funkčního stylu nazývá Dubský výrazové prostředky převzaté z jazyka obecného nebo jiných funkčních stylů, kterých je v daném funkčním stylu možno užívat, ale které netvoří jeho nepostradatelnou součást.

Autor výstižně pojednává o charakteru konstantních a potenciálních složek, o jejich vzájemném poměru a rozdílnostech, přihlíží přitom k automatizaci, specializaci i jiným tendencím, zvláště animistické, antropomorfizační a „zdvořilostní“. Zkoumá příznakovost různých lexikálních realizací jednotlivých pojmů v různých stylistických rovinách daného pojmového pole a zjišťuje

jejich použitelnost. Konkrétní průzkum se týká mimo jiné pojmu „existovat“, „dostat“, „moci“, „musit“ a „chtít“.

To vede autora k průzkumu stylistické synonymie i k zjišťování souvislosti a interference mezi pojmovými okruhy kvality a kvantity v nejjširším slova smyslu.

Autorova originalita přístupu k studiu pojmových polí spočívá v jeho stylisticko-syntaktickém zaměření na vzájemné vztahy mezi jednotlivými složkami ve zkoumaném odborném slohu obchodních dopisů.

Podnětná studie J. Dubského může být svou konkrétností, jasností, přehledným uspořádáním dokladového materiálu, a tedy i praktickou použitelností vzorem pro obdobné práce.

Otto Ducháček

Deux recueils d'exercices de français pour le laboratoire de Langues

De nos jours, le magnétophone et le laboratoire permettent d'intensifier l'enseignement des langues et de compenser l'insuffisance des heures de leçons. Car ils donnent non seulement la possibilité d'écouter les voix de différents locuteurs, mais aussi celle d'un entraînement individuel ou d'un travail d'après des programmes différents. Les deux manuels dont nous allons parler, tout en étant utilisables même sans magnétophone, permettent de profiter surtout de ces moyens techniques.

Le recueil de D. Hugonnet¹ ainsi que celui de R. Porquier et G. Zask² sont deux ensembles d'exercices structuraux qui permettent de s'entraîner à différentes structures fréquentes du français parlé. Avant d'être édités les exercices de ces deux recueils ont été expérimentés et utilisés au laboratoire de langues du Centre de Linguistique Appliquée de Besançon, leurs auteurs H. Hugonnet et R. Porquier étant membres du Centre de Linguistique Appliquée. G. Zask enseigne à la Faculté des Lettres et des Sciences humaines à Besançon.

Les deux recueils sont basés sur le français parlé (le français standard) et leur vocabulaire et leur grammaire sont choisis d'après les indications du Français fondamental.³ Depuis son édition, le Français fondamental a déjà servi de base à de nombreux manuels, de caractère très varié: ainsi par exemple à différents cours audio-visuels. Rappelons au moins celui de H. Gauvenet—P. Guberina—P. Neveu—P. Rivenc—R. Vettier: Méthode audio-visuelle de français (cours réalisé d'après les principes structuraux globaux, Paris, Didier, 1962), ou Voix et Images de France (cours de débutants adultes), Paris, Didier, 1962; ou bien il a fourni des indications à la méthode de G. Mauger et M. Bruezière: Le Français accéléré, mais aussi aux manuels élaborés par la méthode Brunswick—Ginestier (I. Vers la France, II. A Paris, III. En France, IV. Culture et Civilisation Françaises), etc.

Dans la préface du recueil de D. Hugonnet, B. Quemada, directeur du Centre de Linguistique Appliquée de Besançon et P. Rivenc, directeur adjoint du C.R.E.D.I.F.⁴ de Saint-Cloud, expliquent que „de nombreux utilisateurs de la méthode audiovisuelle Voix et Images de France“... ont regretté de ne pouvoir disposer d'exercices complémentaires pour satisfaire les besoins particuliers de l'enseignement au Laboratoire de Langues“. Et c'est ce qui a conduit à la rédaction de tels exercices. D'un autre côté même les professeurs qui continuent à utiliser „la méthode d'enseignement de leur choix“ ont besoin d'exercices qui leur permettent de profiter du magnétophone et du laboratoire de langues. Ainsi, tout en étant destinés aux classes audiovisuelles, les exercices peuvent apporter même „des matériaux pour le développement des exercices traditionnellement pratiqués dans les classes“.

Le recueil de D. Hugonnet contient pour le degré fondamental 32 leçons, dont chacune se divise en deux parties ou séries. Elles comptent de 7 à 10 exercices, chacun comportant huit phrases environ. Dans chaque exercice il n'y a qu'une seule difficulté. Pendant une séance de

¹ D. Hugonnet: *Exercices de français pour le Laboratoire de Langues, Degré fondamental* (Livret I, II, III), Paris, Cedamel, 1963; Livret pédagogique, Paris, Cedamel, 1968.

² R. Porquier et G. Zask: *Exercices de français pour le Laboratoire de Langues, IIe degré*, Paris, Cedamel, 1968; Livret pédagogique, Paris, Cedamel, 1969. (Cedamel signifie: Centre d'Etudes et de Distribution des Appareils et du Matériel de l'Enseignement Linguistique.)

³ La seconde édition du Français fondamental est de 1959, tandis que la première, intitulée le Français élémentaire, date du 1954.

⁴ C.R.E.D.I.F. est le Centre de Recherches et d'Etudes pour la Diffusion du Français à l'Ecole Normale Supérieure de Saint-Cloud.

⁵ La méthode Voix et Images de France a été réalisée par le C.R.E.D.I.F.